

mintha egy darazsat akarna elhessegetni, doktor!, szívéség!, szórzás!, csak-hogy már alig-alig lehetett érteni, mert elharapta a szavakat, hogy mberrell!, rzéskell!, miért!, mrt!, mnkl,

és aztán hirtelen elhallgatott, megállt és a tornáclépcsőn álló férfire meredt,

és én is megértettem, hogy mit néz, mert én is láttam, hogy annak a zöld ruhás férfinak olyan az arca, mint a fakéreg, de ez a fakéreg mosolyog, győztesen és elégedetten, igen, sárgák és nedvesek a fogai, és nedvesek az ajkai is, de mégis úgy mosolyog, mint aki diadalt aratott, és ezt a mosolyt bámulja Apus, hogy még mozdulni sem tud.

Hát akkor menjünk, rázta meg a fejét Apus és sarkonfordult, a viszontlátásra, lökte hátra, a lépcső felé, nem is várt tovább, elindult, gyertek, kiáltotta maga elé nézve, gyertek, sietnünk kell, ha el akarjuk érni az esti hajót, innen a Duna gyalogosan legalább egy óra.

És ahogy utána szaladtunk, és már csaknem a földútnál jártunk, középpütt Apus, fogta a kezem és szorította Anya kezét, amikor hallottuk, hogy kiált az a férfi, várjanak, kérem, doktor úr, várjanak, és a hangja mint egy lezuhanó test puffanása, doktor úr, mondta még egyszer, de akkor már utol is ért bennünket, kérem, suttogta halkan, nagyon kérem, még mutatnék valamit, ha megteszik, hogy visszajönnek.

A hajó, a hajó, szorítottam Apus kezét, éreztem, nyirkos, hideg a tenyere.

És ahogy felmentünk a lépcsőn, át a verandán, az a férfi most beljebb, a sötét folyosó végénél nyíló ajtóhoz vezetett bennünket, kérem, ismételte el halk, rekedtes hangon, kinyitotta az ajtót, és félreállt.

Mi pedig, Apus, Anya és én, sorra beléptünk abba a szobába, hogy lássuk, hogy a beömlő vörös fényben a gerendákból rakott falakon mintha színes

tollak, vagy pikkelyek százai fénylenének, igen, olyan volt az a szoba, de még a középpütt álló kerek asztalka is, mint-ha valami hatalmas kigyó, valami óriásira nőtt pikkelyes hulló bőre fedte volna, mert körbe-körbe, az ablaktól a bejáratig gombostűkkel feltűzködött színes, fényes lapocskák lebbentek meg a léghuzatban,

Képeslapok!, kiáltottam, mennyi, mennyi képeslap!,

Igen, hallottuk a férfi kongó hangját a bejárat felől, és akkor már a szoba közepén álltunk, Apus, Anyu és én, és csak néztük azokat a megfakult, de még most is színes képeket, a tornyokat és várkastélyokat, a templomokat és a szobrokat, a hegycsúcsokat és a vitorlás hajókat, városokat és házakat, embereket és fákat, a tengert és a sziklákat, autókat és vonatokat, hatalmas óceánjárókat és a színes virágokat, néztük azt a sok-sok képet, és a képeken keresztülfutó sok-sok idegen feliratot, a francia, angol, portugál, német, spanyol és még ki tudja, miféle nyelvű üdvözlő szavakat, a cirkalmas betűket és a cirádás díszítéseket,

micsoda gyűjtemény, súgtam Apusnak, de nem válaszolt, csak a kezét tártá széjjel, és úgy fordult körbe, mint aki nem tud betelni a látvánnyal, ez, ez mind a magáé?, kérdeztem akkor a férfit, de ő sem válaszolt, csak a vállát húzta fel, mintha valami ütéstől félne, és a hátával az ajtófélfához dőlt,

én még soha nem láttam ennyi képeslapot, szóltal meg akkor Anya is, kinyújtotta a kezét, és az ujjai hegyével, óvatosan végigsimított a falon, a gombostűk között a képeken.

Igen, csak meg szerettem volna mutatni. De most már, most már nem sokára indul a hajó, mondta a férfi, és a hangja olyan volt, fátyolos és gyenge, mint aki sokáig sírt.

Szívesen elvinném önöket az állomásig, azt hiszem, indulnunk kell.

És amikor újra a Dunaparton álltunk, néztük, hogyan szállnak be az utasok, Apus megkérdezte: azok a fényképek, ott a szoba falán...?

Igen, az én fényképeim, doktor úr, mondta a férfi. Feleltem a kezét, és maga elé tartotta, mintha valami láthatatlan ajtót zárna be.

Köszönöm, doktor úr. Nagyon örülök, hogy meglátogattak. Ugye, ugye milyen szép lehet egy ilyen tavaszi nap. Viszontlátásra, kisasszonyka!, mondta és hátrább lépett, a viszontlátásra.

És amikor lassan, a barnás vízen sárga habot kavarva elindult a hajó, álltunk a korlátnál, a viszontlátással, kiáltott utánunk, zöld kalapját levette és a mellére szorította.

Na, hát maguk meg az erdősnél voltak?, hajolt Apus felé egy asszony, sötét-szürke kendő feszült a fejére, fekete minták. Ajjaj!, intett mutatóujjával a part felé.

Parancsol?, nézett hátra Apus.

Hát nem úgy, vonta meg a vállát az asszony, miközben a bőrröndjére ereszkedve leült. Csak mondják.

Értem, bólintott Apus. Beszélnek sokmindent az emberek.

Álltunk a hátsó korlátnál, néztük a part lépcsős domboldalát. Fújta a szél a hajam, pillangók, nevetett Apus, és utánuk kapott, mintha foglyul akarná ejteni.

És aztán este, már a csíkos pizsamában ült a konyhaasztalnál, a szemüvege is csak a kockás terítőn, amikor elmondta, mit hallott még attól a fejkendős asszonytól: az erdészt, aki a gerendaházban él, asszony és gyerek nélkül, és a szobát a képeslapokkal, és hogy volt egy öccse, volt a városban a hentes, meg az erdősz hordta neki a vadat, a főtéri üzletben dolgozott, hatalmas, széles mellű ember, olyan hanggal, mint a harang, de miközben csontozott, a húsokat vágta, tekerte a darálót, folytonosan csak ar-

ról beszélt, hogy milyen lesz, ha majd egyszer minden megváltozik, milyen lesz, ha majd egyszer mindent feladva útnak indul, mert az a nagydarab, virsliujjú, vörös körmű ember esténként otthon képeskönyveket nézegetett, útikalauzokat olvasott és arról gondolkodott, miképpen utazhatná körbe a földgolyót, persze senki nem vette komolyan, jobb azért, mintha a kocsmába járna, legyintettek, ugyan!, a könyvtáros kisasszony!, ingatták a fejüket az okosabbak, míg végre egy reggel a hentes szürke öltönyben ment be a boltba, összehajtogatta a foltos, fehér köpenyt, és lesimította a kések mellé, a vágópultra, eladta addigra már a patakparti kis házat, a könyveket, olyan bőrröndöt vett, amin arany minták díszlegtek, aranyszínű madárlábacsok a lakkos barna bőrrön, megölelte az erdészt és a délelőtti hajóval elutazott, elment a pénzével és a bőrröndjével, hogy körbejárja a Földet, ott álljon meg és arra menjen, ahogyan a kedve tartja, és képeslapokat küldjön csak vissza a Dunamellé, francia és spanyol, portugál és angol, német és ki tudja még milyen nyelvű feliratokkal, sötétkék tintairással, hogy jól van, de amit lát, azt úgysem tudhatja leírni, és utazni fog, ameddig tart a pénz, és majd abból a kis tartalékból elmegy haza, persze minél később, ha lehet, igaz, a posta, a bélyeg sem olcsó, mostantól talán ritkábban üzen, de aztán a képeslapok mégiscsak érkeztek, mintha nem is hírt akarna adni, mintha az időt számolná, mondta egyszer a postás, igen, válaszolta az erdősz, igen, és a lapot a nagy fa konyhaasztalra dobta, és hátat fordított.

Megyek, most már megyek vissza, hozták a szavakat a képeslapok, itt vagyok az olasz tengeren.

És amikor elfogytak a híradások, az erdősz néha kiautózott a reggeli hajóhoz, nem kerülő, mondta a postásnak, ügyis erre mennék haza.

De nem csak képeslap nem jött több, a holttest biztonsággal nem azonosítható, írta a hivatalos értesítés, Triestnél, a triesti öbölben, különös, váratlan, nem is vihar, inkább csak szellőkés, éppen a partraszállás előtt, a tengerbe nem eshetett, állította a kapitány, és nem is tűnt el senki más, csak ő, akkor pedig hová lett, simította hátra a haját az olasz rendőrtiszt, a triesti öböl?, kérdezte a postás, igen, felelte az erdősz, persze ilyenkor mindig ez van, a felelősség senkinek nem kell, és aztán biztosat sem tud senki mondani.

De haza akart jönni, ugye?, fordult vissza a postás.

Igen, válaszolta az erdősz, azt hiszem igen.

És?, fogtam meg Apus csíkos pizsamáját. És aztán mi lett?

Aztán semmi nem lett, mondta. Csak a képeslapok maradtak.

De Apus, azért ez egy szép nap volt, nem?, kérdeztem.

Szép, igen, azt hiszem, felelte Apus, és behunyta a szemét, mintha most valamiért zavarná a fény.

Apus, és ezért?, kérdeztem. Hogy a képeslapok? És hogy te meg Károly bácsi?

Csend és rend és fegyelem, mondta halkan, és elmosolyodott.

Szép nap volt, mondta Anya, jön a nyár, annyi minden történik majd velünk, higgyétek el, annyi minden, csak győzzük élvezni!

Apus, Apus!, nyúltam át az asztalra, Apus, ne hagyj itt a szemüveget, éjjel, ha felébredsz, megint nem fogod megtalálni, ha itumarad.

Jó, mondta Apus, jó. Figyelni fogok.

TÁRCATÁR

A pankowi körtefa

(a berlini fekete-füzet)

Pedig nem is volt fekete füzete. Csak fehér lapjai voltak, amiket tele kellett írni. Elutazott megint. Berlinben volt, a keleti részen, de semmit sem látott még a városból. S ahogy megérkezésekor átkísérték rajta, annyit érzett felületesen, hogy rettettenesen nagy a város és akarja is ezt a nagyságot. Pankowban lakott, északon, zöldben. Árnyas utcák és villák voltak arrafelé, nem messze egy hatalmas park, amit majd be kell járni. És fahidak. Az áttetsző kanálisokban kiskacsák: Okos juhászkutyák, szerelmes párok és babakocsik kerülgették egymást. És az utcákon még föl-földörögtek a rózsaszínű Trabantok. A Majakovszkij-körön szállásolták el. Szobát kapott, szomszédja egy lengyel író, másodszori rákérdezés után se értette a nevét. Szív bekapcsolta a televíziót, éppen egy humoros AIDS-reklám ment. Rendezgette a holmiját, zoknikkal, alsógatyákkal bajlódott. Tényleg, jutott eszébe, majd fogkrémet is kell venni. Aztán kipakolt az asztalra, s a könyvhalom tetejére helyezte azt a folyóiratot, amiben Balog Jócó beszélgetett Bakó Andrással. Bakó pontosan két hete halt meg, tíz óra előtt néhány perccel, ezen a napon pedig, amikor Szív megérkezik ide, Szív Lacika éppen egy éves lett. Hát igen, a dátumok. Szív két hete és egy napja úgy utazott el Budapestre, fel a szerkesztőségbe, hogy tudta, többé már nem látja a barátját. Két hete és két napja, hétfőn látta utoljára élve. Bakó a kórházi csempe felé fordulva zihált. Már nem volt magánál. Szív megérintette a homlokát, végigsimított száraz, fekete haján. Belehallgatott a haldokló lélegzésébe és azt mondta:

— Szervusz,... Bandi.

Hónapokkal ezelőtt elborzadva vette észre, hogy úgy készül a barátja halálára, mint valami elkerülhetetlen, de mégiscsak visszataszító szerepre. Ostoba öntudatlansággal játszott el a gondolattal, hogy *aztán* mit fog tenni, miket mond majd másoknak róla, elképzelte, milyen is lesz, ha Bakó már nem él, az utcája, a fák a parkban, a város, a szerkesztősége, elképzelte, mit ír meg majd róla, és mit hallgat el... etc, etc. Mindent el lehet képzelni. Elébe lehet menni a dolgoknak, és azok valóban csaknem úgy történnek meg, ahogy a képzelgés tervezgette. Csakhogy a képzelgésnek éppen a fájdalom egy bizonyos fajtájához nincs köze, ahhoz a jeges és dermesztő, rettenetesen valószínűségű fájdalomhoz, ami persze majd el fog múlni, eltompul és kiég, ám egyelőre minden Bakóval kapcsolatos gondolatot és érzést betöltött; úgy érezte Szív, mintha a lelke lyukadt volna ki, s valami vigasztalanul csorogna belőle, rá a semmi vész-nára, hogy ott kimondhatatlan és sűrű sorokká álljon össze. Hát erről a fájdalomról nem lehetett előzetesen képzelegni. A kórházban, az első napokban, amikor még nem volt válságos a helyzet, beszéltek is.

— A kiadóban már várják az új kéziratokat — mondta neki esetlenül. Bakó hetek óta az összegyűjtött verseinek kéziratát gépelt. Gépelt egy kicsit, és a halálra gondolt, megint gépelt, megint eltűnődött, nagyokat sóhajtott közben.

— Hazamegyek, és legépelem, ami hiányzik — suttogta akkor, a kórházban, és közben olyan természetes bosszúság ült ki az arcára, ami a betegség maszkján is átütött. Olyan volt a hangja, mintha egy kút mélyéből mondta volna. És a tekintete. Szív egyszer látott hasonló tekintetet, Szív Ernőné tekintetét, amikor a felesége Szív Lacikát irányította ki az anyaméh melegéből.

— És Szív Lacikának megírtad a verset? — kérdezte Szív.

De nem jó — motyogta bosszúsán a haldokló.

Mielőtt még utoljára a kórházba vitték volna, Szív elment Bakóhoz, megállt előtte és felszólította, hogy írjon egy — esetleg több — verset Szív Lacikának. Lehet ciklus is, vagy ha úgy alakulna, nem bánja, mondta Szív, egy egész könyv is. Bakó bosszúsán rázta a fejét. Hetek, hónapok óta küszködött, hogy nem tud írni. Nagyon, nagyon egyszerűen mondvá csodálatos és termékeny perióduson volt túl. De Phalarisz ércbíkjában mostanra csönd lett. És Szív keresetlen fölkerése, hogy írjon Szív Lacikának, akkor olybá tűnhetett, hogy Szív segít Bakón, valami könnyebb, játékosabb feladatot ad neki, csakhogy a barátja kilábaljon az időleges válságból. Pedig nem volt ez már válság. Már az sem volt. Bakó addigra mindent megírt, amit megírhatott, túl volt az utolsó, a legvégső témán, túl volt búcsúzásokon és reményeken, egyszerűen túl volt mindenen, az életén, ahogy mondanai szokás. Már nem volt értelme a költészetnek. A testében növekvő halál kitette a dolgok végére a pontot. Bakó hetek óta ezt a pontot bámulta, nem tudott írni, nem volt hová, miért, és néha azt mondta a barátainak:

— Majd ha meggyógyulok.

De inkább mégis ezt:

— Meg fogok halni.

Hogy hát talán, mégis, csakazértis, egy gyerekvers. És amikor Szív legközelebb — otthonában utoljára — meglátogatta, jó szokása szerint belekotort az asztalon heverő paksamétába és csalhatalanul érzéssel emelte ki a Szív Lacikának ajánlott félkész verset. A következő pillanatban Bakó belépett a szobába, és úgy kapta ki a lapot Szív kezéből, mintha az ártatlanságát ragadhatná vissza. Jó volt látni, milyen harcias.

— Ez még nem jó! — kiáltotta egészséges háborgással.

— Azért rendes tőled, hogy megírod — bólogatott Szív.

— Ki kell javítani — dünnyögte Bakó András.

— Nagyon szép lesz.

— Te meg nagyon hülye vagy.

És különben kijavította. Vagyis végigírta. Egyetlen példány maradt belőle, és a temetés után, Bakó szobájában, hol éppúgy nézett ki minden, mint tegnap, vagy tegnap előtt, amikor még Bakó szöszmötölt az összegyűjtött verseken, Bakó Andrásné kissé félve adta oda Szívnek a kéziratot, hogy tényleg nem annyira jó, és ha Szív nem haragszik, ő szeretné tudni, mi a szándéka vele, mert közölni, hát azt nem nagyon szabadna,

mert Bakó se akarta közzé tenni, és Szív aljasul hümmögött, hogy bízsa csak rá, méltóképpen lesz megoldva a dolog.

Az ember csal, lop és hazudik.

A pankowi kertházban, Szív ablaka alatt állt egy körtefa is. Nem szedte senki a körtéket, legalábbis a fáról nem. A túlrejt gyümölcsök a járda betonlapjára hulltak, ráütöttek a kemény anyagra és szétloccsantak. Aztán, még az első német nap délutánján Szív meglátta, hogy egy fekete ruhás lány torpan meg az utcai kapuban. Néhány pillanatig álldogált, körbepislantott, aztán fürgén befutott az udvarra, felkapott két szem körtét, és vissza, ki az utcára, a Majakovszkij-körre. Szív megvonta a vállát, mit lehet tenni, mit is. Aztán elindult, hogy fogkrémet vegyen. Kiért a sarokra, hát a félfényes padok egyikén, szemközt a dübörgő forgalommal, ott ült a fekete ruhás lány, és körtét eszegetett.

Liv En'

BAKO ANDRÁS:

Dankó

Szív Lacikának

*Pattog a labda
Dankó dala víg
Nem hagyod abba?
Nem nem tavaszig*

*Zsörtöl a nénye
Még most sem elég
Jössz ide végre?
Elhült az ebéd.*

*Pattog a labda
Dankó dudorász
Nem hagyod abba?
Verjen ki a frász*

*Dúl-fúl a bátyja
Vólnál te velem*

*Nagy ruha várna
Foltok feneken*

*Mondd ki a Dankó?
Purdé de vigyázz
Csípje a dongó
Orrig kulimász*

*Dundi de télen
Mégis didereg
Elverik éppen
Mégsem pityereg*

*Pattog a labda
Dankó dala száll
Adja ki kapja
Din-don dalabáj*